DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	17/2130	8. september 2017

Avgjørelse av klage over vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 5 i 2017-2018

Vi viser til klage fra Foreningen våre rovdyr og WWF 10. juli 2017 og fra Naturvernforbundet 14. juli 2017 over rovviltnemnda i region 5 sitt vedtak 26. juni 2017 om kvote for lisensfelling av jerv i region 5 i 2017-2018.

Klima- og miljødepartementet opprettholder vedtak av 26. juni 2017 fra rovviltnemnda i region 5 om kvote for lisensfelling av jerv i region 5 for lisensfellingsperioden 2017/2018. Det forutsettes at uttaket i hovedsak styres til beiteprioriterte områder. Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet, og at bestandsregulering av jerv gjennom lisensfelling er hovedvirkemidlet for å regulere bestanden av jerv i region 5. Videre legger departementet vekt på at antallet ynglinger de senere årene har ligget over bestandsmålet, og at det er sannsynlig at et uttak på inntil 14 jerv, i hovedsak i beiteprioriterte områder, vil resultere i en ynglebestand i nærheten av bestandsmålet på fem i 2018. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 5 vedtok 26. juni 2017 kvote for lisensfelling av jerv for 2017-2018. Vedtaket ble påklaget av Foreningen våre rovdyr og WWF 10. juli 2017 og fra Naturvernforbundet 14. juli 2017. Rovviltnemnda behandlet klagen 14. august 2017 og opprettholdt sitt tidligere vedtak. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding 28. august 2017.

Klagers anførsler

Naturvernforbundet mener kvoten må reduseres betydelig siden det har vært svært høy avskyting og en markert nedgang i antall jerv i regionen de siste par årene. De viser også til at det nasjonalt har vært en nedgang i bestanden siste år, og at vedtaket innebærer en betydelig økning i forhold til sekretariatets faglige saksframlegg. Det foreligger ikke

Postadresse	Kontoradresse	Telefon*	Avdeling	Saksbehandler
Postboks 8013 Dep 0030 Oslo postmottak@kld.dep.no	Kongens gate 20 www.kld.dep.no	22 24 90 90 Org no. 972 417 882	Naturforvaltnings-avdelingen	Torkel Ramberg 22 24 58 50

dokumentasjon av fakta, faglige vurderinger av konsekvensene eller andre forhold til grunn for vedtaket. WWF/Foreningen Våre rovdyr mener også kvoten må reduseres kraftig, samt at fellingsområdet reduseres slik at det ikke legges opp til lisensfelling av jerv innenfor ulvesona. Vedtaket bryter med grunnprinsippet for lisensjakt, da lisensfelling har som formål å avverge skade. Skadepotensialet er minimalt innenfor ulvesona. De mener også at vedtaket mangler vurdering av alternative løsninger til felling, og at vedtaket ikke er tilstrekkelig vurdert i forhold til flere av naturmangfoldlovens bestemmelser.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda vedtok en lisensfellingskvote for jerv på 14, hvorav maksimalt 8 hunndyr. Ut fra foreliggende bestandsdokumentasjon og vedtatt politikk mener nemnda en slik kvote ikke er til hinder for å nå bestandsmålet. I sekretariatets innstilling er det foreslått en kvote på 10 jerv, hvorav en hunndyrkvote på maksimalt 5 dyr. I innstillingen er det gitt en fyldig oversikt over regelverk, bestandssituasjon og bestandsutvikling og om skader på husdyr og tamrein.
I sin vurdering av klagen sier rovviltnemnda blant annet:
*"Rovviltnemnda anser at vedtaket om lisensfelling av jerv i sak 2/17 er mangelfullt begrunnet med hensyn til vurderinger av hjemmelsgrunnlaget for felling etter nml. § 18. Med bakgrunn i sekretariatets saksframlegg, og de drøftelser som ble gjort i vedtaksmøtet den 26.6.2017, anser nemnda likevel at en tilstrekkelig vurdering av hjemmelsgrunnlaget etter § 18 er lagt til grunn for vedtaket. På bakgrunn av dette anser nemnda at manglende begrunnelse ikke har virket bestemmende for vedtakets innhold, og at vedtaket derfor er gyldig. Rovviltnemnda legger til grunn at nemnda har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å fatte et gyldig vedtak om kvotens størrelse, jf. nml. §§ 8 og 10 jf. også fvl. § 17.
Rovviltnemnda kan ikke se at det er innkommet nye opplysninger eller andre hensyn som ikke var kjent på vedtakstidspunktet. Vedtaket ansees også tilstrekkelig begrunnet på dette punktet. Klagene tas etter dette ikke til følge."*

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet sier i sin faglige tilråding blant annet:
"Saksfremlegget fra Fylkesmannen er fyldig og gir en god oversikt over relevant kunnskap som begrunnelse for rovviltnemndas vedtak. Fylkesmannen har vurdert bestandssituasjonen, skadepotensialet og forholdet til geografisk differensiert forvaltning. Vi anser at kravet til kunnskap etter naturmangfoldloven § 8 som ivaretatt, og føre-var-prinsippet i samme lov § 9 er derfor ikke aktuelt. Siden vedtaket i juni, er det kommet til nye skader av jerv i Hedmark. Av til sammen 35 påviste skader på sau og tamrein i 2017 pr 28. august, er 22 i nordlige deler av Trysil, dvs. innenfor jervsona og ulvesona. I tillegg er 8 skader på sau påvist i Grue kommune, innenfor jervsona, men utenfor ulvesona. Sekretariatet anbefalte en samlet kvote på 10 jerver som kan felles utenfor ulvesona, hvorav inntil 3 kan felles innenfor jervsona. Argumentet var at det er lite jervskader innenfor ulvesona fordi det er iverksatt tunge forebyggende tiltak overfor beitedyr der. Ut fra kunnskap etter vårens overvåkingsperiode for jerv, samt gjennomførte uttak av ynglinger er den norske jervbestanden redusert sammenliknet med tidligere. Statens naturoppsyn har påvist 43 ynglinger våren 2017 og ved vedtak om skadefelling ble det gjennomført hiuttak av 10 ynglinger. Dette innebærer netto 33 overlevende ungekull ved inngangen til beitesesongen 2017. Det er et vilkår for lisensfelling av jerv at fellingen ikke truer bestandens overlevelse. *Når bestandsstørrelsen går ned mot bestandsmålet er kravet til presisjon i forvaltningen desto større. Rovbase viser at det foreløpig er dokumentert og antatt 8 ynglinger av jerv i Hedmark i 2017. To av disse er tatt ut av SNO. Netto antall ynglinger ved inngangen til beitesesongen er dermed èn over målet på 5 årlige ynglinger for regionen. Utover uttakene av disse to ynglinger er det tatt ut 14 jerver i*

Hedmark siden starten på lisensfellingsperioden 15. september 2016. Uttaket er noe høyere enn året før, og det er grunnlag for å anta at den samlede bestanden i Hedmark er noe redusert. Det skal være en tydelig forskjell på forvaltningen innenfor og utenfor rovviltprioriterte områder. Innenfor jervområder skal det legges betydelig mer vekt på andre forebyggende tiltak enn felling. Innenfor ulvesonen er det iverksatt tunge tiltak som skal forhindre direkte kontakt mellom ulv og beitedyr. Disse tiltakene bør også være effektive mot jerv. Vi viser til Klima- og miljødepartementet sin avgjørelse av klage på vedtak om lisensfelling av ulv i regionene 4 og 5 av 20. desember 2016, som understreker at skadepotensialet skal være av et visst omfang og alvorlighetsgrad, for at felling skal tillates.

Konklusjon

Fylkesmannen har på faglig bakgrunn har anbefalt et samlet uttak på 10 jerver, hvorav maksimalt 5 hunndyr. Miljødirektoratet er enig med fylkesmannen om at det et uttak på 10 dyr ikke vil være til skade for bestandens overlevelse, og vil kunne gi en rimelig sikkerhet for at bestandsmålet for Hedmark nås i 2018. Forvaltning av små bestander er krevende, og forhold som tilfeldigheter, bestandsstruktur, klimatiske forhold og inn- og utvandring vil spille en stor rolle. Det er derfor ikke mulig å kunne forutsi nøyaktig virkningene på bestandsmålet av et uttak på mellom 10 og 14 jerver, selv om vi antar at dette er en størrelsesorden som mest sannsynlig vil resultere i en ynglebestand i nærheten av målet på 5 ynglinger i 2018. Miljødirektoratet tilrår videre at lisensfellingsområdet avgrenses til områder med skadepotensiale. I praksis betyr det at uttaket i hovedsak bør styres til beiteprioritert område.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften §§ 3,4, 7 og 10. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av jerv for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Som det fremgår av rovviltnemndas vedtak og Miljødirektoratets faglige anbefaling, er det de senere årene registrert tap av sau/lam drept av jerv i region 5. Departementet legger til grunn at det er sannsynlig at det også i 2017-2018 kan oppstå skade på husdyr forvoldt av jerv. Vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er dermed oppfylt.

I tillegg er det to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av det sistnevnte vilkåret vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som for jerv er fastsatt i rovviltforskriften § 4 og rovviltnemndas regionale forvaltningsplan, veie tungt. Av rovviltforliket 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr. Bestandene av jerv i Norge skal i hovedsak reguleres gjennom lisensfelling. Jerv er imidlertid en krevende art å drive lisensfelling på. Det er derfor også tatt ut en stor andel jerv av Statens naturoppsyn gjennom vedtak av Miljødirektoratet om ekstraordinære uttak. Dermed supplerer de ekstraordinære uttakene hovedvirkemidlet som er lisensfelling. Departementet mener på denne bakgrunn det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta lisensfellingskvote på jerv i region 5, og anser dermed at vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte som oppfylt.

Jerven er fredet og er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2015. Som det fremgår av Miljødirektoratets faglige tilråding, er det ved inngangen til beitesesongen 2017 netto 33 overlevende ungekull av jerv i Norge, mens det for region 5 er én yngling over målet på fem årlige ynglinger.

Effekten av påvirkninger behandles under nml. § 10 nedenfor. Departementet anser at ovennevnte kunnskapsgrunnlag og den kunnskapen rovviltnemnda i region 6 har lagt til grunn, jf. foran, i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmål, og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Når det gjelder jerv er prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og i den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 5. Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, fastsatte Stortinget det nasjonale bestandsmålet for jerv til 39 helnorske årlige ynglinger innenfor det nærmere avgrensede forvaltningsområdet for ynglende jerv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). For region 5 er bestandsmålet 5 årlige ynglinger av jerv. De siste 3 års ynglinger i region 5 (2014-2016) er på henholdsvis 10, 13 og 8. Det betyr at nemnda har myndighet til å fastsette kvote for felling av jerv. De nasjonale bestandsmålene for de enkelte regioner et resultat av grundige vurderinger både knyttet til dagens utbredelse og fremtidige gode leveområder for de ulike artene, og til konfliktene artene kan skape, jf. St.meld. nr. 15 (2003 – 2004) *Rovvilt i norsk natur*. Det er i denne sammenheng lagt stor vekt på hensynet til å sikre sammenhengende rovviltbestander på tvers av regiongrenser og landegrenser, ettersom dette gir en større robusthet for overlevelse både på kort og lengre sikt. Videre fremgår det av rovviltforliket at forvaltningen skal skje på en slik måte at bestanden over tid ligger så nær bestandsmålet som mulig.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som artene blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom skadefelling, lisensfelling og ekstraordinære hiuttak for jerv. Miljøforvaltningen har dermed i stor grad oversikt over den samlede belastningen.

Departementet skal vurdere om effektuering av vedtatt lisensfellingskvote er så høy at den vil true bestandens overlevelse, jf. nml. § 18 annet ledd. Departementet viser til at bestandsmålet for jerv i region 5 er nådd for de tre siste årene, og at foreløpige bestandstall (dokumentert og antatt) viser at det er én yngling over bestandsmålet i 2017 i region 5 etter hiuttak.

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige tilråding om at et samlet uttak på 10 jerv, slik det er foreslått av sekretariatet for rovviltnemnda, ikke vil være til skade for bestandens overlevelse, og vil kunne gi en rimelig sikkerhet for at bestandsmålet for regionen nås i 2018. Rovviltnemnda har vedtatt en kvote på totalt 14 jerv. Nemndas viser i saksforberedelse til at vedtak er noe mangelfullt begrunnet, men nemnda har ved sin vurdering hatt sekretariatets faglige grunnlag tilgjengelig.

Videre har nemnda som ledd i behandlingen av klagene gjort en ny vurdering, samtidig som Miljødirektoratet i sin faglige vurdering uttaler av et uttak av mellom 10 og 14 jerv mest sannsynlig vil resultere i en ynglebestand i nærheten av målet på fem ynglinger i 2018. Departementet finner derfor å kunne slutte seg til den kvoten som er fastsatt av rovviltnemnda. Det forutsettes, som anbefalt av Miljødirektoratet, at uttaket styres til beiteprioriterte områder.

Departementet har vurdert den samlede belastningen bestanden utsettes eller vil bli utsatt for, og har tillagt prinsippet om samlet belastning stor vekt i denne saken.

Departementet legger til grunn at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap og at føre-var-prinsippet i nml. § 9 derfor tillegges mindre vekt. Departementet legger også til grunn at rovviltnemnda i region 5 med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i nml. § 12.

Ved en avveining av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser, jf. naturmangfoldloven § 14 første og annet ledd, vises det til det nasjonale bestandsmålet for jerv i region 6, og at det er dokumentert skader på husdyr og tamrein forvoldt av jerv i regionen. Hensynet til husdyr og tamrein er derfor tillagt vekt i saken.

Konklusjon
Klima- og miljødepartementet opprettholder vedtak av 26. juni 2017 fra rovviltnemnda i region 5 om kvote for lisensfelling av jerv i region 5 for lisensfellingsperioden 2017/2018. Det forutsettes at uttaket i hovedsak styres til beiteprioriterte områder. Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet, og at bestandsregulering av jerv gjennom lisensfelling er hovedvirkemidlet for å regulere bestanden av jerv i region 5. Videre legger departementet vekt på at antallet ynglinger de senere årene har ligget over bestandsmålet, og at det er sannsynlig at et uttak på inntil 14 jerv, i hovedsak i beiteprioriterte områder, vil resultere i en ynglebestand i nærheten av bestandsmålet på fem i 2018. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Espen Fjeldstad
seniorrådgiver

Kopi
Fylkesmannen i Hedmark
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 5

Adresseliste

Foreningen Våre Rovdyr	Postboks 195	2150	ÅRNES
Naturvernforbundet	Mariboesgate 8	0183	OSLO
WWF-Norge	Pb 6784 St. Olavs plass	0130	OSLO